

Nr 27.

Af herr **Danström**, *angående skrifvelse till Konungen i fråga om revision af lagen den 26 maj 1909 angående ändring i vissa delar af förordningen om kommunalstyrelse i stad.*

Under sistlidne december har det proportionella valsättet första gången tillämpats i flertalet af Sveriges stadskommuner vid val af halfva antalet stadsfullmäktige. Den erfarenhet, som därvid öfverallt vunnits, visar, att det nya valsättet verkar rättvist och tillfredsställande, hvad angår fördelningen af platserna i den kommunala representationen mellan de särskilda partigrupper, som vid valen gått fram under olika partibeteckning. Däremot ha flerstädes oberäkneliga och öfverraskande samt för flertalet väljande äfven föga hugnesamma valresultat uppnåtts i fråga om en och annan af de personer, som hvarje parti erhållit till sina ombud i kommunalrepresentationen. Detta må nu bero därpå, att partiorganisationen icke hunnit bli så klar och fast, som den proportionella valmetoden förutsätter, eller att denna metod icke nog lojalt tillämpats af valmännens stora flertal. Faktum är, att i ett stort antal fall kan påvisas, att kandidater, som de väljandes majoritet främst önskat valde, fallit igenom vid valen, och att andra, som en mindre grupp inom partiet, ett litet kotteri, på grund af hemlig öfverenskommelse skjutit fram, erhållit röstöfvervikt.

Denna valutgång synes bero på kombinationen i valsystemet mellan rangordning och röstreducering, hvilken kombination af två stridiga metoder icke i den praktiska tillämpningen utfallit fullt lyckligt, där den af ett parti upprättade vallistan ej lojalt följts af det öfvervägande flertalet valmän inom partiet.

Genom att rösta med separatvalsedlar under samma partibeteckning som hela partigruppen, men upptagande blott ett eller två namn, ha smågrupper af väljande kunnat bryta rangordningen å den officiella partilistan redan vid andra eller tredje namnet, hvilka namn ägt det

stora flertalets förtroende, samt med dessa gruppers hela röststyrka skjuta fram sina särskilda kandidater, under det att de före desse på partivalsedeln upptagne efter hand fått det dem gifna röstvärdet allt mera reduceradt och sålunda till sist alldeles distanserats.

Det är alltför sannolikt, att dylika valkupper, därvid äfven strykning af namn på partivallistan spela en stor roll, allt framgent skola användas, kanske i stegrad grad, sedan de visat sig ha åsyftad framgång. Men den uppfattningen torde ganska allmänt göra sig gällande bland städernas valberättigade, att sådana tilltag böra genom ändring i eller tillägg till den kommunala vallagen för framtiden förekommas, om möjligt redan före den allmänna tillämpningen af denna lag år 1912.

Full trygghet mot sålunda vållad dekapitering af en partigrups främsta och bästa namn kan nog ej ernås, såvida icke den fortgående stora reduceringen af röstvärdet för den antagna partilistans namn borttages ur valmetoden eller ock tillämpas på alla namn, som förekomma å valsedlar med samma partibeteckning. Men vid den praktiska tillämpningen af valsättet skulle måhända dylika valöfverraskningar kunna i stort sedt förhindras genom ett par tillägg i vallagen, hvarigenom stadgas att strykning af namn å valsedel icke får ske, och att valsedel för att vara giltig skall upptaga minst hälften så många namn, som det antal fullmäktigeval afser.

Genom denna motion har jag endast velat inför Riksdagen framhålla behovet af en lagändring i här antydt syfte, utan att bestämdt angifva huru detta syfte lämpligast kan ernås, och får jag därför vördsam hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga under ompröfning, huruvida sådan ändring må företagas i den kommunala vallagen af den 26 maj 1909 i fråga om val af stadsfullmäktige, att i motionen påvisade olägenheter, som vid förlidet år företagna fullmäktigeval flerstädes framträdt, må för framtiden förebyggas, samt för Riksdagen framlägga det förslag till ändrade bestämmelser, som häraf kan föranledas.

Stockholm den 24 januari 1911.

Ludvig Danström.